

Leonid Karabeškin, Niina Derman
osalusega Olesja Kannikainen

EESTI ROMADE KUULUVUSTUNNE JA OSALEMINE ÜHISKONNAELUS

SOTSIoloogiline uurimus

TALLINN 2018

I. ANDMEBAASI KIRJELDUS

Kokku saadi kolmelt intervjuerijalt 59 täidetud ankeeti. Neist 26 märkisid põhiliseks suhtluskeeleks eesti keele, 18 vene keele ja 7 mõne muu keele. 5 osalejat antud küsimusele ei vastanud. 3 respondenti valdavad 2-3 keelt võrdsel tasemel.

Oma soo kohta andis infot 55 respondenti, neist 31 (56%) olid mehed ja 24 (44%) naised.

Küsitletud respondentide keskmine vanus oli 30,8 aastat, noorimad respondendid olid 18 ja vanim oli 63-aastane. Vanemaid kui 45 aastat oli vaid 5 (8%).

Enamus küsitletuist elas Tallinnas või Harjumaal (16 inimest), aga ka Järvamaal ja Tartumaal (vastavalt 16 ja 9 inimest). Pärnumaal, Raplamaal, Valgamaal, Võrumaal ja Ida-Virumaal elas igas 2 kuni 4 respondenti ning 1 vastanu elas Läänemaal. Asulatüüpi täpsustavale küsimusele vastas vaid 40 inimest ehk 2/3 vastanutest. Neist 15 elas pealinnas, 10 teistes suuremates linnades, 15 väikestes linnades või alevites ja vaid 2 maa-asulas.

Oma haridusetaseme kohta andsid vastuse 46 respondenti. Neist 4 oli algharidusega, 12 lõpetamata põhiharidusega, 20 lõpetamata keskharidusega ja 10 respondenti (22% vastanutest) kesk-, keskeri- või kutseharidusega.

II. PÕHIOSA

Ülekaalukas osa respondentidest (53 inimest) pidas end põhirahvuse poolest romaks, 5 inimest määratles ennast eestlastena ja 1 aserina. Sealjuures 21 respondenti nimetas oma teiseks rahvuseks eestlane ja 5 venelane.

Vastates küsimusele oma põhitegevuse kohta märkisid 24 respondenti ennast palgatöötajaks, 5 olid pikaajalised töötud ja 5 olid töö kaotanud küsitlusele eelneval aastal, 9 inimest nimetasid ennast koduseks, 5 olid õpilased ja 6 valisid muu vastusevariandi, muuhulgas pensioni puude tõttu. Viimases grupis oli vastajate vanus 30-45 aastat.

Vastused küsimusele „Kas Te töötate praegu?“ jagunesid peaaegu võrdselt: 29 töötasid ja 30 ei töötanud, mis on kooskõlas vastustega eelmisele küsimusele. Küsitluse ajal mittetöötavatest respondentidest olid 19 varem töötanud ja 11 ei olnud kunagi töötanud. Varem töötanud inimesed märkisid töötamist aastatel 2014-2017, üldjuhul töötati vaid ühe aasta jooksul. 27 respondenti töötasid või olid varem töötanud abi- ja lihttöölisena, 8 oskustöölisena, 10 olid rakendust leidnud teenindussektoris, 1 töötas kontoritöötajana, 1 keskharidusega spetsialistina ja 1 märkis end religioonivaldkonna töötajaks. Töötavate respondentide enamus töötas eraettevõttes (44 inimest), kolm inimest töötas riiklikus või kohaliku omavalitsuse asutuses/ettevõttes ning 2 inimest mittetulundusühingus.

Enamus respondentidest (19 inimest) oma töökohta lähemal ajal kaotada ei karda, 4 inimest aga oli arvamusel, et kindlasti kaotavad nad töö lähemal ajal ja veel 5 inimest pidas seda võimalikuks. 24 respondenti arvas, et leiaksid vajadusel uue töökoha kindlasti või tõenäoliselt, 7 inimest selles võimaluses kindlad ei olnud ja üle poole vastanutest (28 inimest) ei osanud sellele küsimusele vastata.

Töölaseks edasijõudmiseks olulistest teguritest peeti kõige tähtsamaks võimeid ja andekust ning töökust ja edasipüüdlikkust. Kolmanda tegurina mainiti eesti keele väga head valdamist (64% respondentidest pidas seda „väga oluliseks“ ja 33% „pigem oluliseks“). Kaalukateks

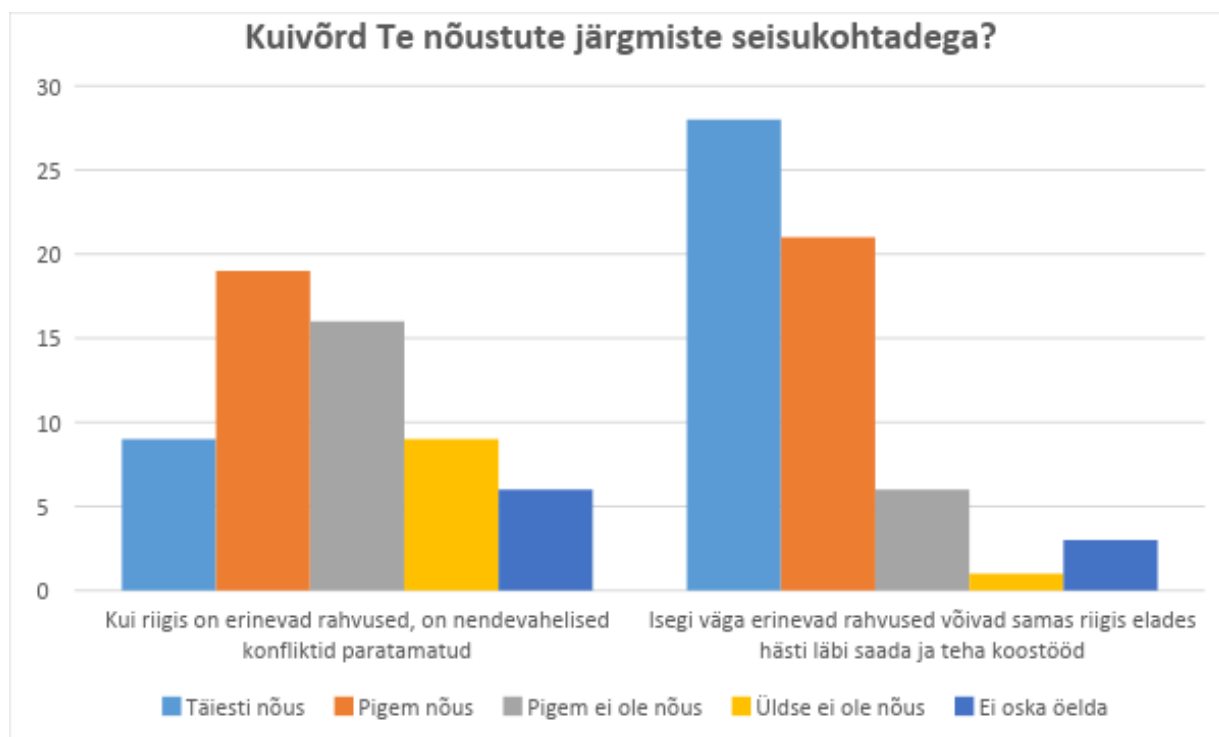
teguriteks hinnati ka inglise keele valdamist ja tutvuste/kasulike sidemete olemasolu. Sugu ja eestipärast perekonnanime ei peetud oluliseks teguriks karjääris edasijõudmiseks (Tabel 1).

Tabel 1. Hinnangud tööalaseks edasijõudmiseks vajalike tegurite olulisusele (Küsimus 7, arv)

	Väga oluline	Pigem oluline	Pigem ebaoluline	Täiesti ebaoluline	Ei oska öelda
Sotsiaalne päritolu, nt vanemate haridus, jõukus jne	19	18	7	9	6
Võimed ja andekus	42	16	1	0	0
Eesti keele väga hea valdamine	38	20	1	0	0
Inglise keele valdamine	16	25	14	4	0
Töökus ja edasipüüdlikkus	45	10	4	0	0
Tutvused/ kasulikud sidemed	26	15	12	5	1
Sugu	2	7	17	25	8
Eesti Vabariigi kodakondsus	15	22	17	2	3
Rahvuslik kuuluvus	19	27	10	1	2
Eestipärane perekonnanimi	5	8	31	13	2
Hea haridus	32	26	1	0	0
Erakondlikud sidemed	17	12	17	11	2

Respondentide arvamused erinevate rahvustevaheliste konfliktide vältimatuse kohta ei olnud ühtsed kuid samal ajal olid enamus vastanutest „täiesti nõus” või „pigem nõus” väitega, et isegi väga erinevad rahvused võivad samas riigis elades hästi läbi saada ja teha koostööd (Joonis 1).

Joonis 1. Hinnangud rahvustevaheliste konfliktide vältimatuse kohta (Küsimus 8, arv).

Vastused keelteoskust puudutavatele küsimustele näitasid, et 85% respondentidest valdab vabalt roma keelt. Vene keelt valdab küsitletud rühm veidi paremini kui eesti keelt: 40 respondenti (68%) märkisid vaba või väga head eesti keele valdamist ja 49 respondenti (83%) märkisid, et valdavad vabalt vene keelt. Üldiselt saavad pea kõik respondendid eesti keelest aru ja on suutelised selles keeles suhtlema (Tabel 2). Ligi pooled respondendid märkisid, et valdavad inglise keelt keskmisel või heal tasemel. 6 inimest valdab erineval tasemel läti keelt.

Tabel 2. Eesti keele enesehinnanguline oskus respondentide hulgas (Küsimus 9, arv)

	Hea	Keskmine	Veidi	Puudub
Suulisest kõnest aru saamine	39	11	9	0
Lugemisoskus	38	9	7	4
Suhtlemisoskus	37	14	6	2
Kirjutamisoskus	35	12	8	4

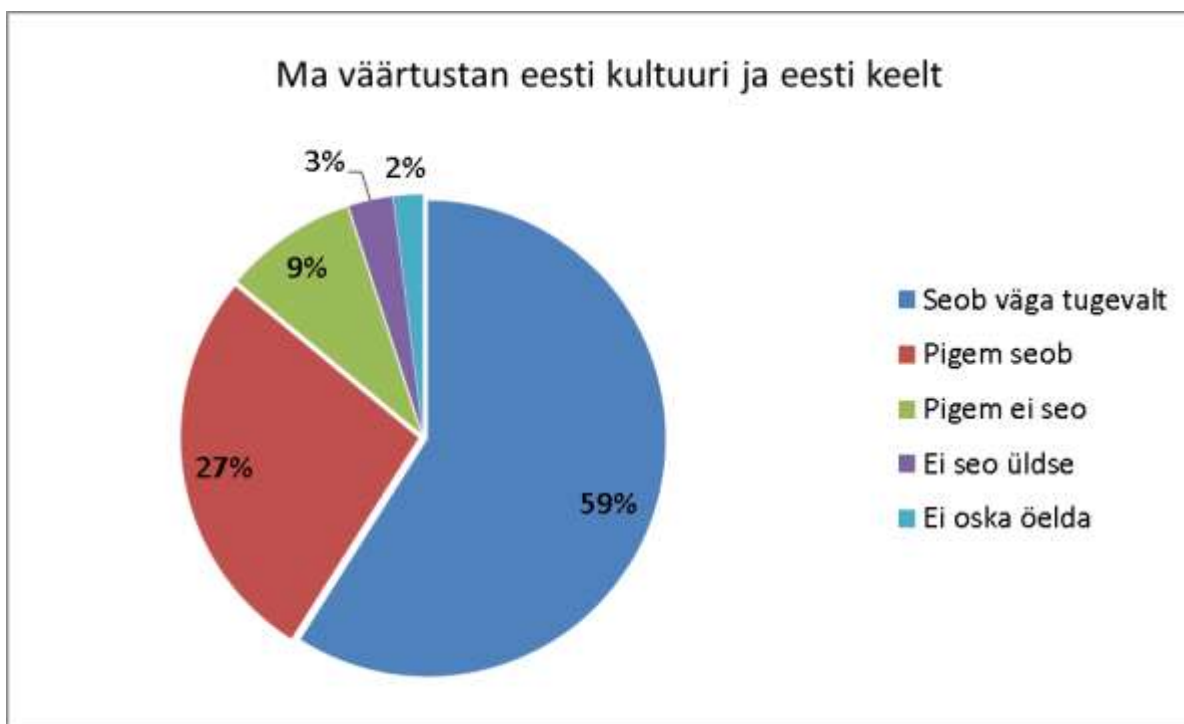
Kõige enam kasutavad respondendid eesti keelt suhtluses eestlastest kolleegide, naabrite ja ametnikega. Samas suheldakse sõprade, koostööpartnerite ja vaba aja veetmise kaaslastega mõnes muus keeles (Tabel 3). Oluline on märkida, et ligi 20% respondentidest ei puutu kokku, ega ei suhtle huviringi-, klubi-, trenni- vm kaaslastega, mis viidab üldiselt vähesele kaasatusele ühiskonnaellu või ka sedalaadi vaba aja kasutamise piiratud võimalustele suure osa uurimuses osalejate jaoks.

Tabel 3. Ühiskonnagrupid, kellega respondendid suhtlevad ainult või peamiselt eesti keeles (Küsimus 11, arv)

	Kolleegid	Naabrid	Sõbrad	Koostööpartnerid	Vabaaja kaaslased	Ametnikud
Arv	31	32	15	16	12	28
%	53	54	25	27	20	47

Valdav enamus respondentidest on sündinud, kasvanud ja elanud Eestis, omab siin sugulasi, ning see seob neid tugevalt Eestiga (üle 80% vastajatest leidis, et see asjaolu seob väga tugevalt) ja vaid 3% jaoks (2 inimest) oli see side väheoluline (Joonis 2).

Joonis 2. Kuivõrd seob respondente Eestiga nende poolt eesti kultuuri ja eesti keele väärtustamine? (Küsimus 12.5, %)

Üle poole respondentidest (59%) märkis, et väide „Eesti riik kaitseb minu õigusi ja pakub avalikke hüvesid” seob neid samuti tugevasti Eestiga. Ka elu- ja looduskeskkond oli siduvate tegurite seas olulisel kohal. Samas siinsed majanduslikud tingimused, töökohad, palgad ja sotsiaalabi ei ole 59% respondentide arvates kuigi ligiõmbavad (vastusevariandid „pigem ei seo“ ja „ei seo üldse“).

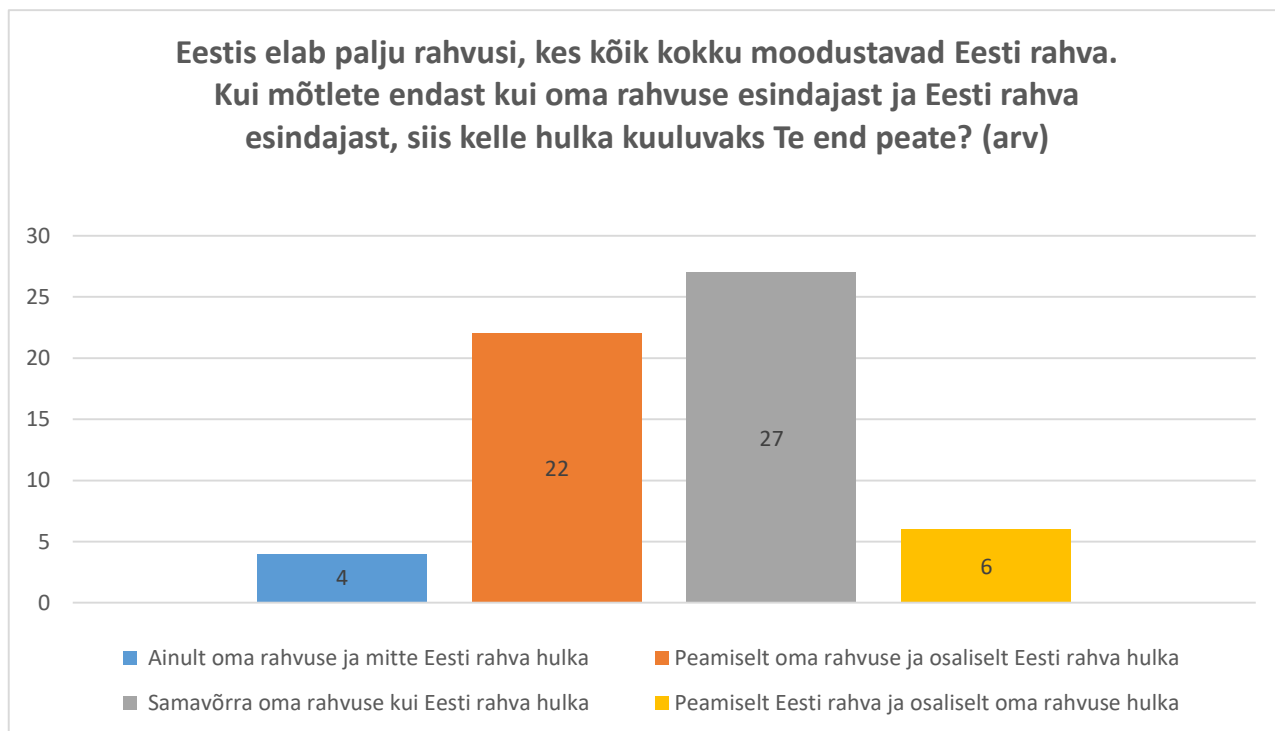
Enamus küsitluses osalejatest leidis, et roma rahvuskultuuri säilimine Eestis on ohus, kuid enamus ei seostanud seda ohtu eesti keele õppimisega. 76% respondentidest oli nõus väitega, et Eestis on ruumi mitmesugustele keeltele ja kultuuridele (Tabel 4).

Tabel 4. Ohu tajumine oma rahvuskultuuri säilimisele (Küsimus 13, arv)

	Täiesti nõus	Pigem nõus	Pigem ei ole nõus	Ei ole üldse nõus	Ei oska vastata
Eesti keele õppimine viib inimese võõrandumiseni oma rahvuskultuurist	7	13	20	15	4
Minu rahvuskultuuri säilimine Eestis on ohus	20	19	11	8	1
Ma ei tunne mingit survet oma rahvuskultuurist loobumiseks ja eestistumiseks	12	22	16	6	1
Eestis on ruumi mitmesugustele keeltele ja kultuuridele	25	20	13	1	0

Oma rahvusega samastumine oli respondentidest valdava enamuse jaoks väga tähtis, kuid rahvusidentiteedi kõrval oli oluline ka kodanikuidentiteet (Küsimus 14). Ligi pooled respondendid (27 respondenti ehk 46%) mõtlevad endast võrdselt kui Eesti rahva esindajast ning kui oma rahvuse esindajast. Veel 22 respondenti (37%) mõtleb endast kui Eesti rahva esindajast vaid osaliselt (Joonis 3).

Joonis 3. Respondentide rahvus- ja kodanikuidentiteet (Küsimus 14, arv)

Vastates küsimusele nr. 15 "Mis riiki Te peate oma kodumaaks?" valis valdav enamus (54 respondenti ehk 92%) vastusevariandi "Eesti". Ka vastused küsimusele nr. 16 sellist valikut üldiselt kinnitavad, 75% tunneb end osana Eesti ühiskonnast ning 66% tunnetab ühisosa eestlastega. Kaks inimest pidas kodumaaks nii Eestit kui ka mõnd teist riiki, veel kahe vastanu jaoks on kodumaaks Venemaa ja üks respondent vastata ei osanud (Tabel 5).

Tabel 5. Respondentide kuuluvustunne (Küsimus 16, arv).

	Täiesti nõus	Pigem nõus	Pigem ei ole nõus	Ei ole üldse nõus	Ei oska vastata
Tunnen end Eestis kodusemalt kui kusagil mujal maailmas	40	16	1	0	2
Ma tunnen end osana Eesti ühiskonnast	29	15	9	2	4
Mul ei ole midagi ühist eestlastega	3	3	17	22	4

Vastused küsimusele „Kas Te lahkuksite Eestist teistesse riikidesse?“ jagunesid järgmiselt: 5 respondenti lahkuks Eestist alatiseks, kui selleks avaneks võimalus, 34 inimest (58%) lahkuks Eestist ajutiselt seoses töötamise või õppimisega mujal, ligi kolmandik (17 inimest) ei soovinud Eestist lahkuda ning 3 inimest vastata ei osanud.

Küsitluses osalenud hindasid oma informeeritust Eestis toimuvast keskmiselt heaks ja informeeritust oma kodukohas toimuvast veidi madalamaks. Vaid kolmandik küsitletuist arvasid, et on hästi informeeritud Venemaal toimuvast ning veel halvemini olid vastajad kursis Euroopa Liidus ja mujal maailmas toimuvast.

Uudiste ja teadmisteallikatena oli valdava enamuse vastanute jaoks väga olulisel kohal suhtlemine sõprade, sugulaste, tuttavate või kolleegidega, samuti sotsiaalmeedia.

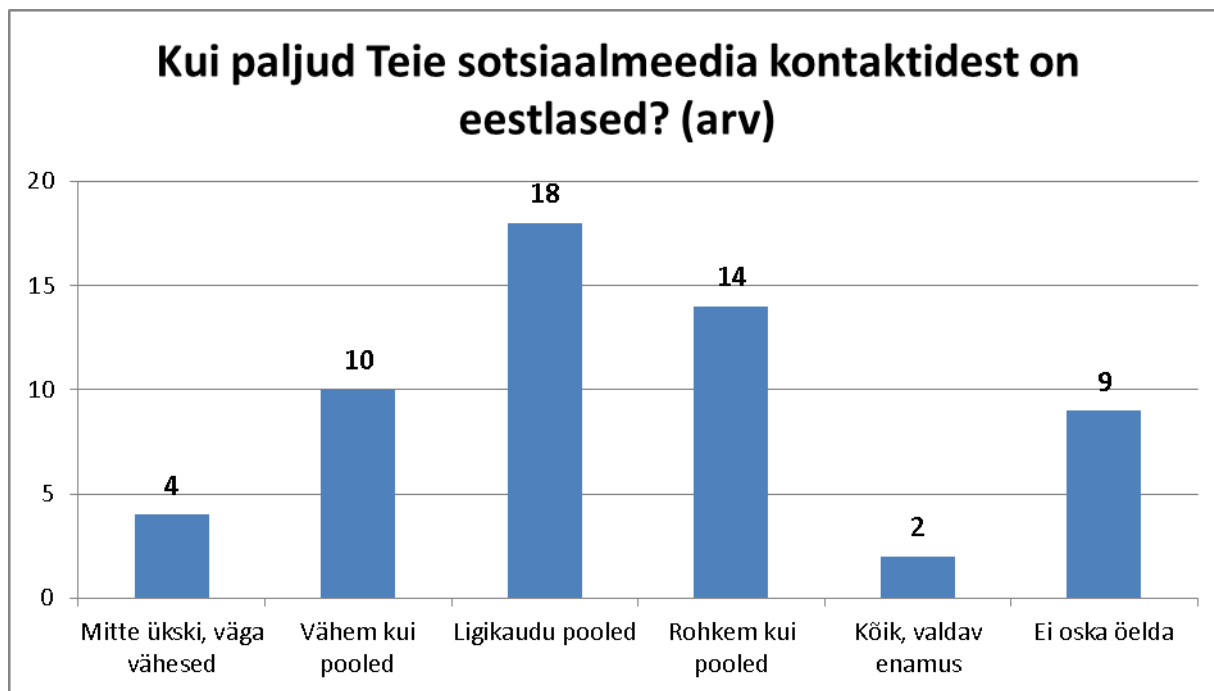
Sotsiaalmeedia kanalitest respondentide jaoks 5 tähtsamat on toodud tabelis 6. Üldiselt olid eestikeelsed kanalid venekeelsetest populaarsemad.

Tabel 6. Viis populaarseimat meediakanalit (Küsimus 19, %)

Infoallika liik/nimetus	Väga oluline ja küllaltki oluline (%)
Eestikeelsed telekanalid	66
Eesti venekeelsed uudisteportaalid, veebileheküljed	53
ETV+	44
PBK Eesti Uudised (Novosti Estonii)	37
Eestikeelsed ajalehed (sh nende võrguväljaanded)	37

Kolme enam kasutatava sotsiaalmeediakonto hulka kuulusid Facebook (seda kasutas 69% küsitletuist), Instagram (59%) ja VKontakte (46%). 17% respondentidest sotsiaalmeedia kontosid ei kasutanud.

Joonis 4. Palun hinnake, kui paljud Teie sotsiaalmeedia kontaktidest on eestlased? (Küsimus 21, arv)

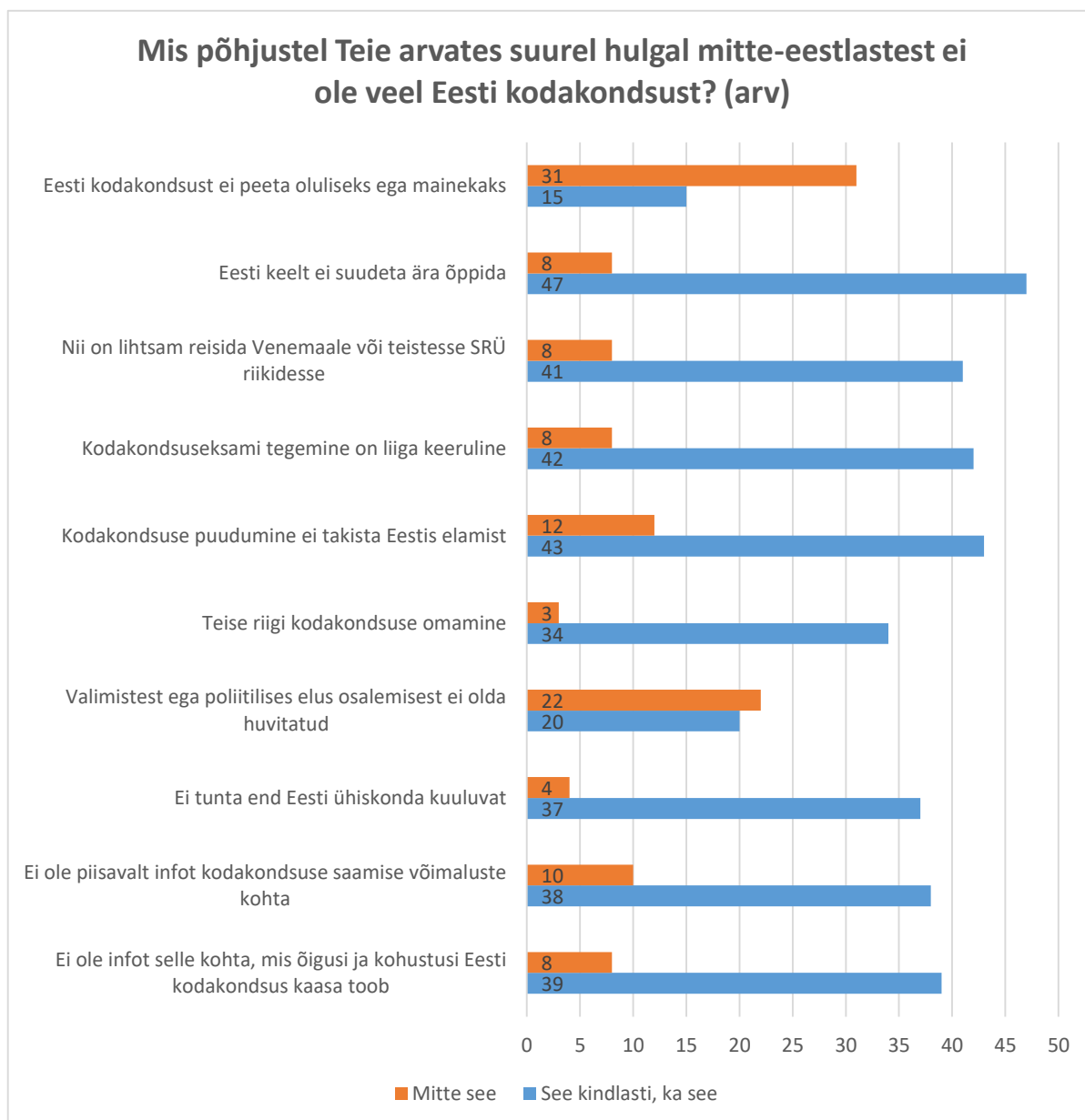

Eesti kodakondsus oli 61% vastanutest ehk 36 respondendil, ülejäänud olid kas Venemaa (9 inimest) või Läti (6 inimest) kodakondsuses ning 7 inimese kodakondsus oli määratlemata. Üks inimene küsimusele ei vastanud. Neli kuuest Läti kodanikust elas piirialas Valga maakonnas ning kaks Tallinnas ja Harjumaal. 18 respondenti 22st, kes ei olnud Eesti kodanikud, soovisid omale Eesti kodakondsust. Üks vastanud Eesti kodanik tahtis saada Soome kodanikuks.

Vastates küsimusele „Mis põhjustel Teie arvates suurel hulgal teisest rahvusest inimestest ei ole Eesti kodakondsust?“ valisid respondendid sagedamini vastustevariandid „Eesti keelt ei suudeta ära õppida“ (47 vastust), „Kodakondsuse puudumine ei takista Eestis elamist“ (43 vastust) ja „Kodakondsuseksami tegemine on liiga keeruline“ (42 vastust). Üle poole küsitletuist märkis, et neil „ei ole piisavalt infot kodakondsuse saamise võimaluste kohta“ ja „infot selle kohta, mis õigusi ja kohustusi Eesti kodakondsus kaasa toob“. Samas arvati, et Eesti kodakondsuseta inimesed „ei tunne end Eesti ühiskonda kuuluvat“. Üsna tähtsaks peeti ka tõika, et Venemaa või määratlemata kodakondsusega „on lihtsam reisida Venemaale või teistesse SRÜ riikidesse“. Respondendid ei nõustunud väidetega, et „Eesti kodakondsust ei peeta oluliseks ega mainekaks“. 22 vastajat leidsid, et „valimistest ega poliitilises elus osalemisest ei ole huvitatud“ (Joonis 5).

Joonis 5. Mis põhjustel Teie arvates suurel hulgal mitte-eestlastest ei ole veel Eesti kodakondsust? (Küsimus 25, arv)

Analüüsidest vastuseid küsimusele „Kuidas hindate eestlaste ja romade võimalusi järgnevatel valdkondades?“ tuleb mainida antud rahvusrühma esindajate rahulolematust oma sotsiaalmajandusliku staatusega. Teistest aspektidest võrdsemaks peeti lastele hariduse saamise võimalusi ja võimalust osaleda kodanikuühendustes, samuti võimalusi eneseväljenduseks ja loominguliseks tegevuseks (Tabel 7).

Tabel 7. Kuidas hindate eestlaste ja romade võimalusi/olukorda järgnevatel valdkondades? (Küsimus 25, arv)

	Võrdne	Ebavõrdne
Sissetulekud, materiaalne heaolu	3	54
Kultuurilised võimalused	0	53
Haridusvõimalused lastele	12	45
Poliitilise tegevuse võimalused	0	57
Kaasatus oma linna/valla elu mõjutavate otsuste tegemisse	4	50

Hea töö saamise võimalused	0	58
Võimalus saada juhtivale ametikohale riigi- ja omavalitsusasutustes	0	57
Võimalus saada juhtivale ametikohale erasektoris	0	55
Osalemine kodanikuühendustes	13*	40
Eneseväljenduse ja loomingulise tegevuse võimalused	19	36

* 2 inimest märkisid, et roma rahvuse esindajatel on võimalused suuremad

Enamus respondentidest ehk 81% oli kokku puutunud sallimatusega oma rahvuse tõttu, 61% tundis, et inimesed suhtuvad neisse „madala sissetuleku või töö tõttu alavääristavalt“. 34% tundis, et „ei suuda nüüdisaegse ühiskonnaga kohaneda“ ja 66% ei usu, et neil oleks võimalust mõjutada ühiskonda.

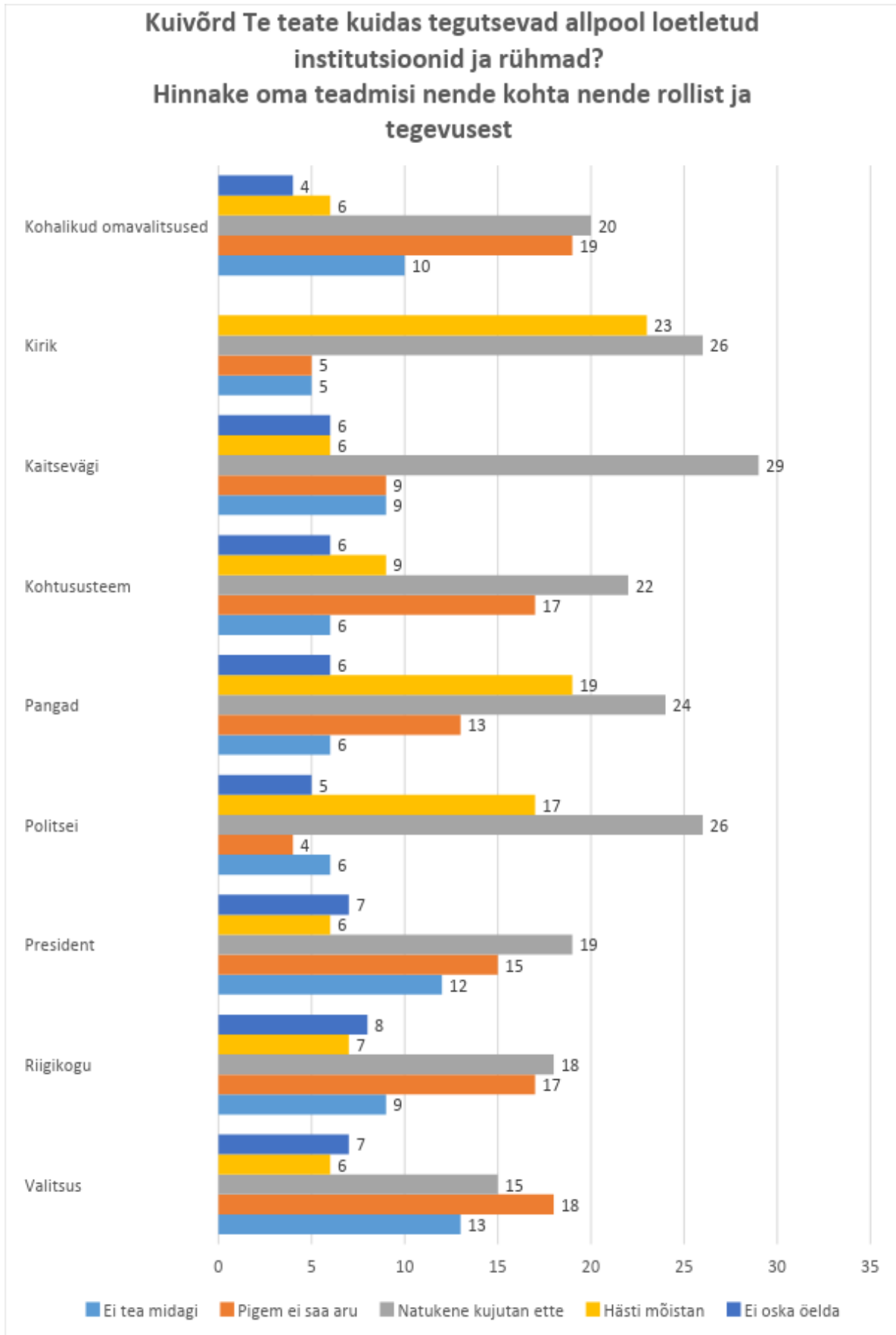
Viimane väide korreleerub roma rahvusest vastajate madalama poliitilises elus osalemisega ja nende usalduse tasemega riigiinstitutsioonide vastu. Riigikogu valimistel olid osalenud vaid 7, kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel 11 ja Euroopa parlamendi valimistel ainult 2 respondenti.

Väga madal oli ka roma rahvuse esindajate osalustase kodanikuühendustes (korterühistu, kultuuriselts, noorteklubi, heategevusselts, ametühing või poliitiline erakond), kõigest 6 inimest (11%) märkis neis osalemist.

Vabariigi Valitsust, Riigikogu ja Presidenti usaldas mingil määral vaid 20% respondentidest. Märksa suuremat usaldust tunnetasid vastajad (ligi 40%) politsei, kaitseväge ja kohtusüsteemi vastu. Kõige ebausaldusväärsemad olid vastajate hinnangul kohalikud omavalitsused, keda usaldas ligi 15% vastajatest. Kõige enam usaldasid respondendid kirikut (61% vastanutest).

Teatud määral sõltub usaldusväärse tase sellest, kuivõrd respondendid saavad aru institutsioonide toimimisest. Vastustest küsimusele „Kuivõrd Te teate, kuidas tegutsevad allpool loetletud institutsioonid ja rühmad? Hinnake oma teadmisi nende kohta nende rollist ja tegevusest“ selgus, et üle 20% vastanutest ei mõista, mis rolli täidavad politsei ja kirik ning ligi 50% respondentidest „ei tea midagi“ või „pigem ei saa aru“ Vabariigi Valitsuse, Riigikogu ja Presidenti ning kohalike omavalitsuste rollist ja tegevusest. Eesti sisepoliitikast oli huvitatud vaid 30% vastanutest (Joonis 6).

Joonis 6. Kuivõrd Te usaldate allpool loetletud institutsioone ja rühmi? (Küsimus 29, arv).

Poliitiliselt aktiivseks arvasid end vaid üksikud vastajad, mis ei ole statistiliselt usaldusväärne hulk. Respondentide valdav enamus märkis, et ei ole poliitilist aktiivsust üles näidanud.

Küll aga oli respondentide enamus viimastel aastatel osalenud suurtel kultuuri- või spordiüritustel, peamiselt laatadel ja rahvapildudel. Ligi 30% küsitletuist külastas selle aja jooksul kolme või enamat kultuuri- või spordiüritust. Meedia vahendusel jälgiti enim rahvaspordiüritusi.

Ligi 80% vastajatest soovis paremini teada saada, kuidas ühiskond toimib. Kõige enam tunti huvi projektikirjutamise ja -juhtimise ning Eesti teiste kultuurikogukondade tegevusega tutvumise vastu. Samuti sooviti teavet oma kultuuri tutvustamise võimalustest ning eri kultuuridest ja kultuurierinevustest.

Vaid 22 respondenti soovis jagada oma mõtted sellest, mida riik ja nemad ise saaksid Eesti roma kogukonna huvides teha. 8 inimest arvas, et tuleks suurendada toetust roma kultuurile, 8 inimest pidas tähtsaks kogukonna moraalsel toetamist, 3 leidis, et tähelepanu tuleb pöörata haridusprobleemidele (avada internaatkool roma lastele ning toetada eesti keele õppimist), 1 inimene pidas vajalikuks tõhustada romade töölerakendamist, 1 inimene ootas roma noortekeskuse avamist, 1 inimene tahaks muuta romade negatiivset mainet ühiskonnas, 1 inimene tahaks, et romad oleksid esindatud valitsuses. Lisaks pakuti lahendusena roma sotsiaalkeskuse loomist.

III. KOKKUVÕTE

Kokku saadi kolmelt intervjuuerijalt 59 täidetud ankeeti. Respondentidest suurim osa (53 inimest) pidasid ennast põhirahvuse poolest romaks, 5 inimest määratlesid ennast eestlastena ja 1 aserina. Vene keelt valdab küsitletud rühm veidi paremini kui eesti keelt: 40 respondenti (68%) märkisid vaba või väga hea eesti keele valdamist ja 49 respondenti (83%) märkisid vene keele vaba valdamist. Üldiselt saavad pea kõik küsitletud roma respondendid eesti keelest aru ja on suutelised selles keeles suhtlema.

Eesti kodakondsus olid 61% vastanutest ehk 36 respondentil, ülejäänud omasid kas Venemaa (9 inimest) või Läti (6 inimest) kodakondsust ning 7 inimese kodakondsus oli määratlemata. 18 respondenti 22st, kes ei olnud Eesti kodanikud soovisid endale Eesti kodakondsust.

Vastates küsimusele „Mis põhjustel Teie arvates suurel hulgal teisest rahvusest inimestest ei ole Eesti kodakondsust?“ valisid respondendid sagedamini vastuste variandid „Eesti keelt ei suudeta ära õppida“ (47 vastust), „Kodakondsuse puudumine ei takista Eestis elamist“ (43 vastust) ja „Kodakondsuseksami tegemine on liiga keeruline“ (42 vastust).

Oma haridusetaseme kohta andis vastuse 46 respondenti. Neist 4 olid algharidusega, 12 lõpetamata põhiharidusega, 20 lõpetamata keskharidusega ja 10 respondenti (22% vastanutest) kesk-, keskeri- või kutseharidusega. Ligi pooled respondendid uurimuse läbiviimise ajal töötasid, peamiselt lihttöölisena.

Valdav enamus respondentidest on sündinud, kasvanud ja elanud Eestis, omab siin sugulasi, ning see seob neid tugevalt Eestiga. Pea kõik vastanud (92%) peavad Eestit oma kodumaaks. Samas siinsed „majanduslikud tingimused, töökohad, palgad, sotsiaalabi“ ei ole 59% respondentide arvates kuigi ligiõmbavad. Siiski vaid 5 respondenti lahkuks Eestist alatiseks, kui selleks vaid avaneks võimalus.

Oma rahvusega samastumine oli oluline valdava enamuse respondentide jaoks ning enamus neist märkis, et roma rahvuskultuuri säilimine Eestis on ohus.

Vastanute valdav enamus (92%) peab Eestit oma kodumaaks, 75% tunneb end osana Eesti ühiskonnast ning 66% tunnetab ühisosa eestlastega.

Küsitluses osalenud romad hindasid oma informeeritust Eestis tervikuna toimuvast üldiselt heaks ja informeeritust oma kodukohas toimuvast veidi madalamaks. Infoallikatena olid valdava enamuse vastanute jaoks väga olulisel kohal suhtlemine sõprade, sugulaste, tuttavate või kolleegidega ja sotsiaalmeedia.

Vastustes küsimusele „Kuidas hindate eestlaste ja romade võimalusi järgnevates valdkondades?“ ilmnes roma kogukonna esindajate rahulolematust oma sotsiaalmajandusliku staatusega. Enam kui 90% vastanutest arvas, et eestlastel on suuremad võimalused poliitilises, majandus- või kultuurielus.

Enamus respondentidest (81%) oli kokku puutunud sallimatusega oma rahvuse tõttu, 61% tundis, et inimesed suhtuvad neisse madala sissetuleku või töö tõttu alaväärivalt. 34% tundis, et ei suuda nüüdisaegse ühiskonnaga kohaneda ja 66% ei uskunud, et neil on võimalust ühiskonda mõjutada.

Viimane väide korreleerub roma rahvusest vastajate madalama poliitilises elus osalemisega ja ka nende vähesel osal osalemisega riigiinstitutsioonide vastu. Valimistel oli osalenud vaid 20% Eesti kodakondsusega respondentidest, samas kui erinevatel valimistel on osalenud 58-75% mitte-eestlastest eesti kodanikest Eesti integratsiooni monitooringute andmeil.

Väga madal oli ka respondentide osalustase kodanikuühenduses: kõigest 6 inimest (11%) märkisid neis osalemist. Vabariigi Valitsust, Riigikogu ja Presidenti usaldas mingil määral vaid 20% respondentidest. Kui Eesti Integratsiooni Monitooringu 2017 andmeil oli valitsuse usaldusindeks olenevalt vastajate kodakondsusest 2,49-2,6 siis romade hulgas oli see kõigest 1,8. Kõige ebapopulaarsemad olid vastajate arvates kohalikud omavalitsused (indeks 1,78). Enim usaldavad respondentid kirikut (indeks 2,9). Võimalik, et usalduse määr on suuresti seotud romade vähesete teadmistega nende institutsioonide ülesannetest ja tegevusest.

Ligi 80% vastajatest oli huvitatud parematest teadmistest ühiskonna toimimise kohta. Kõige enam tunti huvi projektikirjutamise ja -juhtimise, teiste Eesti kultuurikogukondade tegevusega tutvumise ning oma kultuuri tutvustamise võimaluste vastu, samuti sooviti saada enam infot teistest kultuuridest ja kultuurierinevustest.

Uurimus näitas, et roma kogukond on Eestis sügavalt juurdunud ning valdab eesti keelt üldiselt hästi, kuid kogukonna esindajad on ülejäänud ühiskonnaga võrreldes madala haridustasemega. Sellest tingituna on neil teistest Eestis elavatest rahvustest enam raskusi tööturule pääsemise ja seal püsimisega ning kaasaegsesse ühiskonda lõimumisega. Eesti ühiskonnaga lõimumise soodustamiseks ning roma rahvuskultuuri ja identiteedi säilitamiseks on eelkõige oluline tõhusamalt toetada roma noorte haridusteed ja osalust ühiskonnas.

Uuringus kasutati Eesti integratsiooni monitooringu 2015 metoodikat, mida kohandati käesoleva uurimistöö vajadustega.

Uuringu tellis Eesti Vabariigi Kultuuriministeerium.

Uuringu sisu väljendab ainult selle autorite vaateid ja on nende vastutusel. Euroopa Komisjon ei võta vastutust uuringu kokkuvõttes sisalduva informatsiooni kasutamise eest.

The content of this survey represents the views of the author only and is his/her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

Uuringut rahastati Euroopa Liidu õiguste, võrdõiguslikkuse ja kodakondsuse programmi vahenditest.

This survey is funded by the Rights, Equality & Citizenship Programme of the European Union

KULTUURIMINISTEERIUM